

Redactor: AUREL CHIRICIU — Anul I. — Nr. 8. — LEI 2 — Luni 11 Octombrie 1937 — Redacția și Administrația: ARAD, Str. V. GOLDIȘ Nr. 6

Basmul salariilor

Decurând ziarele flutură pe coloane întregi datele unei probleme sociale de multe lacrimi și sânge: **problema salariilor**. Viața slujbașilor Statului, cu noianul ei de lipsuri și nevoi, e cinematografiată, în ulori sumbre și uneori, în huncor ușor — ca o întâmplare din regiuni exotice.

Traiul s'a scumpit. Viscolul mizeriei s'a stărnit pe pustiire. Nădrăvanii lui semănători de moarte vor însămânța scrâșnirea dinților în colibe de mucea ale salariului micului slujbaș, nu în reduta betonată a dinosaurilor salariaților.

Statul, decând cu șuceala democrației, a abdicat dela comandamentele lui de justiție socială. Așa se face că întâlnești un funcționar, care câștigă într'un an, atâta cât ar câștiga altul exact în 250 de ani. Cum se cheamă această preparație a salariului? După calitatea muncii? Nu.

Criteriul de salarizare: la pregătire și muncă egală, salarii diferite; modul de achitare, prioritate și avantajii pentru unii; întâzieri (devenite sistem) și bruscări pentru alții, — au învrăbit funcționăria, care ar fi bine și util să rămână cuirasa de apărare și închegare a Statului.

Credem că o mare ocultă s'a servit drăcește de miopia politicianilor. Ea a vrut să încere slujbașii în lupte intestinale pe chestiuni de aspră existență: pâine, îmbrăcăminte.

In numele acestor socoteli s'a încovoiat cu apăsătoare „curbe de sacrificiu” numai spatele unora dintre funcționari?

Vindecarea acestei răni sociale pretinde o minte ascuțită, un suflet nou, un curaj nemăsurat.

Întâi: dărâmare a prejudecății; al doilea: toată lumea la muncă pe șantier, muncă efec-

vănă vor veni asemenea vrebaba cloanța guvernului va scoate din desaga ei de „așove” de multe ori basmul ariilor și-l va înflori totdeauna, cu alte și alte minunății Minunății cari se vor topi cea dintâi licărire de nădejde.

Baba cloanța povestește — locoșul-roșu — a salariilor; ar slujbașul — flămânzește... așteaptă — cât o mai aștepta. **Spartacus**

Profesorul universitar Jean Boutière vorbește „Frontului de Vest”

Despre viitorul României, țărănul român, străjerie, școala și... politica românească.

Arad. Regiunea arădană a avut fericirea să găzduiască aproape o lună de zile, pe unul dintre cei mai iluștri profesori universitari din Franța, venit în România pentru a studia țărănul, portul, obiceiurile și cultura noastră. Om modest, profesorul universitar Jean Boutière, un amic sincer al țării noastre, sosit fără primire oficială, — și-a stabilit domiciliul tot timpul cât a stat aci la vechiul său prieten I. P. S. Sa Episcopul Andrei al Aradului, unde a putut studia în liniște. D. prof. Jean Boutière, autorul unui volum de peste 500 pagini apărut la Paris în franțuzește asupra vieții și operii lui Ioan Creangă, a luat parte împreună cu Episcopul Andrei la mai multe manifestații românești de pe această frontieră a țării, apoi a călătorit prin întreg județul Arad, interesându-se de aproape de viața țărănului nostru, de biserică, școală, obiceiuri, mișcarea străjerească, activitatea Echipelor Regale, etc.

În multe locuri, oaspele francez, — cunoscător perfect al limbii române pe care o vorbește cu plăcere, — a stat de vorbă cu țărânii români și a rămas surprins de gradul lor de cultură înaintată, spre deosebire de acum 15 ani, când a mai vizitat țara noastră.

In vizită la d. prof. univ. Jean Boutière

Curiozitatea profesională m'a adus într'una din zilele trecute la reședința episcopală din Str. Consistorului, plin de nerăbdare să cunosc părerile unui profesor universitar francez despre țara noastră.

Annunțat de părintele Dărdău, prof. Boutière mă primește cu multă bunăvoință și foarte vesel, apoi auzind scopul vizitei mele, acceptă imediat să vorbească despre vizita d-sale în România.

„Ce impresie v'a făcut

regiunea noastră, d-le profesor?” este prima noastră întrebare.

— Am mai fost în România, începe oaspele țării noastre, acum 15 ani. Și de această dată am venit cu drag, căci România este pentru mine a doua patrie. Am la Arad un prieten foarte scump pe P. S. Andrei, căci legăturile noastre prietenești durează de 17 ani.

Am călătorit foarte mult în regiunea Aradului și m'am interesat ce se petrece aici, adică despre obiceiuri, portul locuitorilor și cultura lor. Am impresia că s'au schimbat multe înspre bine în 15 ani. M'am interesat și de limba, literatura și mișcarea culturală din această parte a României. Am fost la Timișoara la adunarea societății „Astra”, apoi cu d. dr. Ispravnic am vizitat Echipa Regală dela Conop, care mi-a părut foarte interesantă. Am luat parte și la sfințirea unei biserici, la Tălagiu în regiunea Gurahonțului.

Plec dela Arad foarte mândrit. Am venit aci pentru două săptămâni, dar primirea frumoasă ce mi s'a făcut, a prelungit timpul vizitei mele în această frumoasă regiune a țării dvoastră. De aci plec la București, apoi voi vizita mănăstirile din Moldova și voi face un pelerinaj la Humulești.

„Ce credeți despre străjeria românească?” După o puțină gândire d. prof. Boutière, răspunde:

— Interesantă această mișcare străjerească. Trebuie să aducă un bine țării românești. Îmi pare rău că în Franța nu e dezvoltată.

„Cum vedeți viitorul României?” întreb din nou.

— Dacă nu se va ivi un nou războiu mondial, și sper că nu, România se va transforma într'o unitate și mai puternică, iar stările din țară vor deveni din ce în ce mai bune. Personal voi fi fericit. Și voi vedea această

transformare, fiindcă de aci înainte voi veni în România în fiecare an.

„Ce credeți despre țărănul român?”

— Am despre țărănul român, continuă prof. Boutière, cele mai bune impresii. Am văzut în regiunea Crișului Alb, oameni sănătoși, inteligenți, harnici și credincioși. Am rămas apoi plăcut surprins despre cele văzute într'o școală primară din Gurahonț. Dascălii români se vede că și fac conștiincios datoria!

„Si ceva despre politica noastră, d-le profesor.”

Ilustrul profesor, răspunde zâmbind:

— Nu o cunosc. Nu mă ocup de ea, dar nici nu vreau să știu de ea! Doresc numai binele României. Cred că un prieten sincer al României, nu poate dori altceva. Cu politica nu mă ocup nici în Franța.

Să trăiască România și să trăiască bine — termină d. prof. univ. Jean Boutière interesantele d-sale mărturisiri.

A. C.

Grave încăierări în Franța între naționaliști și comuniști

LYON. — După o întrunire electorală ținută într'un cartier muncitoresc, s'a produs o încăierare sângeroasă între partizanii colonelului De La Roque și membrii Frontului Popular.

După întrunire, partizanii colonelului De La Roque s'au dus la gară spre a pleca cu mașinile lor cari se aflau adăpostite acolo.

În momentul când mașinile au ieșit din garaj, numeroși membri ai Frontului popular au tras 15 focuri de armă asupra ocupanților. Doi tineri, în vârstă de 25-27 ani au fost grav răniți.

Din cauza grevei muncitorilor tipografi, aparem numai în două pagini

Să se exproprieze! aer pentru copii!

Sânt probleme școlare, la noi, cari au rămas simple dorinți de sute de ani. Pentru că ele au preocupat nu numai pe învățători. Pentru că vânătorii de voturi le-au uifă să le spună în colindul lor prin sate și drumuri. Pentru că edili nu le știu și nici nu le vor. Pentru că școala n'a fost osie de luptă politică și deci nici o străduință chiar pentru palide înfăptuiri cari să dea dreptul cutărui partid să și ceară dreptul la frâne.

Între ele, e marea problemă a copilului. Și, în ea problema generațiilor de mâine. Nimic nu s'a făcut oficial pentru copil. I s'a dat gratuitatea învățării alfabetului și câtorva socoteli nepotrivite lui, pentru că sânt potrivite autorului care a înseilat cine știe în ce restaurant un manual școlar.

Cu această gratuitate, operă mare în aparență, nu s'a deslegat nimic din cerințele celor ce vor să crească.

Copilul vrea să crească. Vrea să se joace. Vrea să fie copil. Copilul este împiedecat. Cine-l împiedecă? Starea materială. Lipsa de cunoștință și îndărăticia unor conducători, puși din întâmplare să conducă.

Într'o țară cu atâtea prosepetime de aer, copiii ei n'au aer.

Aradul, pe străzile cărui foiesc zeci de mii de școlari, n'a ridicat problema.

În Arad, copiii n'au aer. N'au grădina lor. Pentru că, în Arad, dinosaurii pământului nostru fac din toate locurile virane, element de speculă. Din locurile virane ale Aradului crește aer pentru câțiva. Pe ele roiesc stupe de arginți. Pe ele nicio față bucalăe.

Copiii Aradului stau îngrămădiți — iarna și vara — îngrămădiți între ziduri pe care nici ledera nu poate crește.

Știe, cine trebuie să știe că în cartierul orașului nostru, Grădiște, sunt la cele două școli primare peste 800 de copii? Știe, cine trebuie să știe, că una din aceste școli are peste 500 de copii români? Știe, cine trebuie să știe, că lipsa de sale face ca unii să iasă din clasă la ora 1, iar alții să intre la aceeaș grădina, în aceeaș sală cu aer consumat? Știe, cine trebuie să știe, că acești copii n'au curte unde să se joace? Că fiecare copil are 2 m² de loc? Știe cine trebuie să știe că în jurul școlii este pământ gol cât vezi cu ochii și că pământul e al unui minoritar putred de bogat și că l-a parcelat și a început să-l vândă ca pe țămăie? Se știu toate acestea?

Nu l-a venit nimănui în minte că celor 500 de copii le tre-

(Continuare în pag. 11-a)

Minoritarii și școala

Situația elevilor minoritari în școlile primare în anii 1934-1935

București (Observator). Problema minoritară, datorită complexității vieții moderne, are numeroase aspecte. Într-unul din aceste aspecte se cuprinde problema școlară și în deosebi a libertății instrucției, subiect atât de des exploatat în rândurile minoritarilor. Buletinul nostru s'a ocupat și de această față a problemei, arătând cu cifre cari n'au fost nici o dată desmișcate. Articolele noastre au produs un viu ecou și materialul servit de buletin a fost comentat de o mare parte a presei românești. Actualmente problema școlară a ajuns iarăși pe tapet. Deschiderea anului nou școlar a repus în actualitate marea problemă a învățământului și a dat din nou ocazii pentru lamentări fără rost.

Spre a curma acestea și pentru a continua și completa acțiunea începută, ne vom ocupa într-o serie de articole de situația din învățământul românesc, spre a dovedi și celor cari s'ar mai îndoi (firește fără a fi de rea credință) de echitatea noastră, că în România există o libertate a învățământului. Vom analiza în lumina cifrelor situația în întregul învățământ, dela cel primar până la cel universitar și în special spre a ilustra o dată mai mult, situația prosperă a minorității maghiare. Căci numărul elevilor în învățământ nu denotă nu numai obligativitatea urmării cursurilor, sau setea de instrucție, ci presupune, cel puțin la școlile mai înalte, o relativă bunăstare, care permite frecventarea lor. Dar, afară de situația materială, mai denotă și un grad de libertate, care este permanent contestat de dușmanii noștri și în deosebi de unguri.

Pretențiunea unei autonomii culturale și școlare revendicată în ultimul timp, nu vrea să învedereze decât această pretinsă insuficiență de libertate; pentru minoritarii noștri nu ajunge garanția luată prin tratatul minorităților, garanție depășită de mult de liberalismul statului nostru, ci în permanenta lor dorință de a crea o atmosferă tulbură, revin cu pretențiuni tot mai absurde.

În acest număr ne vom ocupa de școlile primare și de numărul elevilor minoritari din aceste școli. S'ar părea, că datorită regimului obligatoriu dela noi în legătură cu școlile primare, n'ar fi nimic de remarcabil, totuși și'n această privință sunt multe concluzii de tras. Este adevărat, că în școlile de stat numărul elevilor minoritari maghiari este sub nivelul general, în școlile particulare însă numărul lor este în covârșitor. Iată în acest sens situația pe ultimii doi ani, în școlile de stat:

In anul 1934		
	Români	Maghiari
V. Regat	1.094.444	3.040
Basarabia	21.824	87
Bucovina	87.051	3.408
Transilvania	441.008	100.580

In anul 1935		
	Români	Maghiari
V. Regat	1.146.647	7.100
Basarabia	207.832	84
Bucovina	73.404	2.302
Transilvania	456.847	106.999

Deci în Ardeal, unde ungurii trăiesc în mase compacte, pro-

porția este de 1 la 4. Numărul elevilor maghiari nu se res. rânge însă la aceștia, ci un număr respectabil reprezintă elevii maghiari în școlile particulare, unde sunt într-o majoritate covârșitoare. Aceste școli particulare sunt în mare parte susținute de biserică și astfel învățământul în ele este mult mai costisitor decât în școlile publice. De aici se desprinde că cercurile maghiare preferă a face sacrificii pentru instrucția copiilor la școlile particulare, decât a-i da la școlile statului, cari sunt românești.

Iată și situația elevilor minoritari în ultimii doi ani pe diferitele provincii în școlile particulare:

In anul 1934		
	Români	Maghiari
V. Regat	3.096	281
Basarabia	34	—
Bucovina	48	20
Transilvania	636	73.731

In anul 1935		
	Români	Maghiari
V. Regat	3.322	490
Basarabia	24	—
Bucovina	52	28
Transilvania	371	65.343

Acestea sunt aspectele învățământului primar din România. Din cifrele de mai sus se poate deduce, care este adevărată situația a elevilor minoritari în învățământul primar. În școlile secundare situația fiind mult mai interesantă, ne vom ocupa de ea în numărul viitor.

Am mutat atelierul de croitorie ptru domni în Piața Catedralei lângă biserica românească. Rog concursul on. clientele.

Vladimir Mitrics

Vizitați noul magazin de pălării de dame din **str. Meșianu Elisabeta Vizvári** vă puteți procura cele mai noi modele de pălării cu prețurile cele mai avantajoase.

Mare asortiment de pălării de dame, cele mai noi modele cu prețurile cele mai avantajoase la

Iosefin Deutsch Str. Brătianu membru la Consum și Inlesnirea

„Rătăcind spre fericire“

O dramă puternică. Problema căsnicilor nefericite. Soluția?!

Kay Francisc, William Warren, George Brent.

MARȚI premieră la cinema „URANIA“

Inceputul reprezentațiilor la orele 5, 7.15 și 9.15.

Redactor responsabil: **Aurel Chiriciu**

Renta Improprietăririi
5% din 1922
pentru plata datoriilor din
Reforma Agrară
cumpărați cel mai avantajos la
BANCA

GOLDSCHMIDT
Arad, Strada Eminescu 4.

SPORT

Rapid-Amefa 3:1

București. După un joc de factură superioară, bucureștenii, — mai norocoși, — au reușit să dispună de arădani cu 3:1. La pauză 1:1. Scorul a fost deschis de Amefa în min. 5 când înscrie Cucula. În min. 32 Baratkî egalează. După pauză Rafinski, apoi Bogdan înscriu pt. Rapid. Cel mai bun dela arădani a fost Szurdi. A mai plăcut Cucula și Prassler.

Juventus—Dragoș Vodă 4:1 (2:0) C. F. O.—Duig 4:0 (0:0) Universitatea—Sp. Stud. 4:1 (2:0) F. C. F. R.—Vulturii 1:0 (0:0) Olimpia—Victoria 4:3 (2:3).

ATENȚIUNE!

Postăvăria WIESEL din Arad, Bul. Reg. Maria angajează urgent un ucenic român care să știe și cu bicicleta umbra. Adresa la Firmă.

Alte rezultate

Ripensia—Ujeșt 4:1 (0:1) la Timișoara. ARAD. Olimpia—Politehnica 4:0 (1:0) Div. C. TIMIȘ. Progresul—U. S. F. 4:1 (2:0) Div. C.

Vopsește și curăță paltoane și haine de toamnă, vopsitoria chimică

Knapp

ARAD, str. Brătianu 11 și str. Episcop Radu 10.

Clasamentul Diviziei Naționale A.

Seria I.				
Unirea Tric.	4	3	1	0 11:27
AMEFA	5	3	1	1 14:67
FC. Rapid	5	3	1	1 10:57
Chinezul	4	3	0	1 17:76
Victoria	4	2	1	1 11:75
Olympia	5	2	1	2 8:95
C.F.O.	5	1	1	3 11:153
Jiul	5	1	1	3 5:163
DUIG.	6	1	1	4 4:113
Phoenix	4	1	0	3 6:122

Seria II.				
Gloria	5	3	2	0 12:38
ACFR.	6	3	1	2 14:137
Ripensia	4	3	0	1 17:106
Venus	3	2	1	0 7:35
Dragoș Vodă	5	2	0	3 8:94
Juventus	5	2	0	3 5 84
Crișana	5	2	0	3 7:104
Universitat.	5	2	0	3 9:124
Vulturii	6	2	0	4 13:194
Sp. Studen.	4	1	0	3 7:122

A murit generalul Cantacuzino-Grănicerul

Sâmbătă, la 5 dimineața, a murit generalul Cantacuzino-Grănicerul, președintele organizației „Totul pentru Țară”. După moartea lui, d. Corneliu Codreanu a lansat următorul apel:

Legionari din toată țara!

Cu inima încărcată de dureri vă anunț:

Generalul Cantacuzino-Grănicerul, președintele partidului „Totul pentru Țară” a murit.

El s'a stins astăzi, Sâmbătă, ora 5 dimineața trimițându-vă tuturor salutul său plin de iubire și de îndemnuri în lupte. Faceți rugăciuni în toate bisericile pentru odihna sufletului său viteaz.

Sâmbătă 9 Octombrie 1937.

Corneliu Zelea Codreanu

Colțul Străjerului

Dela consfătuirea comandanților

ARAD. — La 26 Septembrie a avut loc a doua consfătuire a comandanților din Legiunea Arad, sub președinția Dlui comandant al legiunii **Dr. S. S. Ispranic**. Secretar de ședință a fost dl **I. D. Musca**.

La consfătuire au luat parte dnii prof. **I. Berghian, O. Doboș, M. Blănaru** inv. dir. **M. Nonu, I. Sirca**, inv. **P. Dulhaz, G. Nini**, Dna **R. Moisescu**, dsoara **E. Șiclovan**, dnii **Gh. Vărtaci, F. Descău, C. Lungu, D. Vărtaci, etc.**

D. Comandant al legiunii a salutat pe cei prezenți, a arătat ordinea de zi și a dat cetire procesului verbal al primei ședințe. Dsa a făcut apoi o expunere prin care a dat indicații cu privire la felul cum trebuie să se desfășoare munca. Această expunere o vom publica într'un număr viitor.

S'a luat în discuție programul de vară pentru anul următor, hotărându-se ca pregătirile pentru eventuala tabără sau colonie de vară să fie începute cât mai curând, astfel ca la viitoarea întrunire a comandanților, ce va avea loc în Ianuarie 1938, lucrările să poată fi puse definitiv la punct.

S'a pus apoi chestiunea unei excursii la București cu aranjarea unei ore de radio, și pentru aducerea la îndeplinire a acestui program s'a hotărât ca stolarile să fie invitate să întocmească un scenariu care să fie comunicat apoi comisiei care va lucra sub conducerea Dlui prof. **Doboș** și a Dlui inv. **Vărtaciu**.

Dl. prof. **Blănaru** a recomandat aranjarea unor conferințe lămuritoare pentru marea publică. Aceasta propunere urmează să fie executată cât mai curând, cu participarea la programul de conferințe — cu șezători — a

celor mai pregătite stolarii străjerești.

S'a pus în discuție și chestiunea străjeriei extra școlare și în special introducerea mișcării la școlile de ucenici.

S'au adus mulțumiri dlor **Sirca, Domocoș, Vărtaci D. și Brândăș** pentru activitatea desinteresată și de înalt sacrificiu ce au desfășurat în vară în calitate de conducători de colonie străjerească. S'a menționat modul bun cum s'au prezentat cu ocazia vizitei comandanților din Germania stolarile dela școlile **Oituz, Mândruloc și Sâmbăteni**.

S'au făcut în sfârșit o serie de comunicări importante pentru asigurarea unei bune activități și s'au dat îndrumări în legătură cu activitatea din viitor. Relatări amănunțite vor urma.

CORSO:

5, 714 și 91/4 tel. 2065

„PREMIERĂ“

Marși: „MISTERUL Camerei OBSCURE“
Cu: **LEW AYRES, GALL PETRIKC și PAUL KELLY.**

In atenția Doamnelor Salon „Eszti Hacker“

Intorcându-mă din călătoria făcută în străinătate, am adus cele mai noi modele originale parisiene, rog vizita onoratei clientele spre a se convinge.

Să se exproprieze aer pentru copii!

(Continuare din pagina 1-a)

buc o grădină în care să se joace, să lucreze, să crească să soarbă aer de verdeală? Nu se poate expropria o bucată de aer pentru copii, dela un minoritar care începe să-și uite năvădeala milioanele?

Vor ajunge copiii să descurce lucrurile?

Ion Bolovan

Cu data de 14 l. c., se va deschide **cafeneaua și restaurantul**

AUER

Arad, Str. I. G. Duca 3.

In localul fostei Madar bar. Deschis până în zori. Orchestră de țigani. Rog sprijinul onor. public. **Auer Ioan** restaurator